

**Sprawozdanie z lustracji Zakładu Karnego Nr 2 w Łodzi,
przeprowadzonej w okresie od dnia 07 listopada 2016r do dnia 15
listopada 2016 roku.**

Lustrację Zakładu Karnego Nr 2 w Łodzi przeprowadziłam na podstawie planu nadzorczego Wydziału VI Penitencjarnego nad działalnością sądów w zakresie wykonywania orzeczeń i wizytacji jednostek penitencjarnych ustalony na rok 2016.

Lustracja została przeprowadzona przez sędziego w okresie od dnia 07.11.2016r do dnia 15.11. 2016 roku – SSO Elżbieta Jaworska

O materialnej podstawie lustracji stanowiło rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 października 2010r Nr 202 , poz. 1339 w sprawie sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego zmieniające rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 sierpnia 2003r w sprawie sposobu , zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego (Dz.U. nr 152, poz. 1496).

Przedmiotem kontroli były wybrane zagadnienia z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w szczególności :

- badanie warunków bytowych oraz stanu opieki medycznej , sanitarnej osób niepełnosprawnych fizycznie (głównie poruszających się na wózkach inwalidzkich lub o kulach) lub niepełnosprawnych intelektualnie oraz z zaburzeniami psychicznymi , przez pryzmat respektowania ich uprawnień wynikających z regulacji prawnych w zakresie klasyfikacji , systemu odbywania kary, realizacji celów kary w systemie teapeutycznym oraz wynikających z praw skazanego (art. 100 § 1 kkw)
- kontrola prawidłowości klasyfikowania skazanych do kategorii osadzonych szczególnie niebezpiecznych oraz prawidłowości i terminowości weryfikacji decyzji ich dotyczących.

W odniesieniu do zaleceń lustracyjnych przeprowadziłam rozmowę z kierownikiem Działu Penitencjarnego Zakładu Karnego Nr 2 w Łodzi – (...) oraz kierownikiem Działu Terapeutycznego – (...) oraz Dyrektorem Szpitala – (...), a także ordynatorem Oddziału Rehabilitacji Narządu Ruchu - (...).

W tym czasie dokonałam też lustracji: cel i pomieszczeń usytuowanych w pawilonach mieszkalnych, w których na stałe lub czasowo przebywają osoby pozbawione wolności, budynku administracyjnego, wykonywania pracy przez skazanych.

Opis jednostki

Zakład Karny Nr 2 w Łodzi położony jest na terenie dzielnicy Łódź Górna. Zakład dysponuje dwoma pawilonami mieszkalnymi, w których zakwaterowani są osadzeni. Pawilon A – czterokondygnacyjny budynek administracyjno – koszarowy z oddziałami zakładu karnego oraz pawilon B – pięciokondygnacyjny budynek szpitala więziennego.

W chwili obecnej z uwagi na likwidację niektórych szpitali więziennych musiał przejąć swoim zasięgiem większy obszar kraju. Z tego względu Zakład Karny Nr 2 w Łodzi przestał być wyłącznie zakładem karnym typu zamkniętego dla odbywających karę po raz pierwszy. Obecnie jest przeznaczony dla skazanych odbywających karę po raz pierwszy oraz recydywistów penitencjarnych odbywających karę w zakładzie karnym typu zamkniętego, półotwartego i otwartego pracujących na rzecz jednostki. Mogą w nim przebywać też skazani i tymczasowo aresztowani wszystkich grup i podgrup klasyfikacyjnych wymagający hospitalizacji.

Pawilon A pełni także rolę zaplecza dla szpitala, to tu oczekują na transport osadzeni którzy nie wymagają już hospitalizacji. Rozwiązanie to ma uwolnić miejsca w szpitalu więziennym (pawilon B), tak aby zwiększyć jego przepustowość i tym samym zapewnić miejsca osobom wymagającym leczenia. Dzięki temu rozwiązaniu szpital mimo zwiększenia obszaru działania dysponuje wolnymi miejscami pozwalającymi przyjmować bez zakłóceń osoby wymagające natychmiastowej hospitalizacji.

W jego skład wchodzi także oddział terapeutyczny dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo

odbywających karę w zakładzie karnym dla odbywających karę po raz pierwszy oraz szpital więzienny, w którym leczeni są mężczyźni i kobiety o różnym statusie prawnym (zarówno skazani jak i tymczasowo aresztowani) oraz zakwalifikowani do różnych typów i rodzajów zakładu karnego w tym wymagający umieszczenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego, w warunkach zapewniających wzmoczoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa aresztu lub zakładu oraz największy w Polsce szpital więzienny.

Łączna pojemność wynosi 334 miejsc.

Pawilon A dysponuje 177 miejscami. Składa się z trzech oddziałów mieszkalnych. Każdy z nich posiada odrębne przeznaczenie.

Oddział AI - 44 miejsca jest to oddział terapeutyczny dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, w oddziale tym odbywają także karę skazani za przestępstwa określone w art. 197-203 kk popełnione w związku zaburzeniami preferencji seksualnych. Osoby przebywające w tym oddziale to skazani odbywający karę w zakładzie karnym dla odbywających karę pozbawienia wolności po raz pierwszy.

Oddział A II - 67 miejsc. Przebywają w nim zatrudnieni na rzecz jednostki zakwalifikowani do odbywania kary w zakładzie karnym dla odbywających karę po raz pierwszy w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego oraz półotwartego. W oddziale tym przebywają także skazani wymagający całodobowej opieki lekarskiej lub pobytu w jednostce z zapleczem szpitalnym, osadzeni skierowani na rehabilitację narządu ruchu wykonywaną trybem ambulatoryjnym oraz osadzeni oczekujący na wytransportowanie po zakończonej hospitalizacji. W oddziale tym znajdują się także cele dla skazanych będących w III fazie leczenia przeciwgruźliczego.

Oddział A III - 66 miejsca. Przebywają w nim zatrudnieni na rzecz jednostki zakwalifikowani do odbywania kary w zakładzie karnym dla recydywistów penitencjarnych odbywający karę w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego i półotwartego. W oddziale tym przebywają także skazani wymagający całodobowej opieki lekarskiej lub pobytu w jednostce z zapleczem szpitalnym, skierowani na rehabilitację narządu ruchu wykonywaną trybem ambulatoryjnym oraz osadzeni oczekujący na wytransportowanie po zakończonej hospitalizacji.

Pawilon A, pełni także rolę zaplecza dla szpitala to tu oczekują na transport osadzeni którzy nie wymagają już hospitalizacji. Rozwiązanie to ma uwolnić miejsca w szpitalu więziennym (pawilon B) tak aby zwiększyć jego

przepustowość i tym samym zapewnić miejsca na hospitalizację osadzonych. W czasie kontroli osadzeni posiadający niepełnosprawność intelektualną oraz posiadający zaburzenia psychiczne przebywali w oddziale AI oraz jedna osoba w oddziale AII. W Pawilonie A nie było osób posiadających niepełnosprawność fizyczną to jest osób które poruszają się na wózkach inwalidzkich. W pawilonie tym nie ma też cel, które są przeznaczone dla takiej kategorii osadzonych.

Pawilon B - szpital więzienny.

Pawilon B – pojemność 157 miejsc - szpital więzienny, w skład którego wchodzi następujące oddziały mieszkalne:

Oddział toksykologiczny – (9 łóżek) przeznaczony dla pacjentów wymagających detoksykacji w zakresie zatruc alkoholowych zatruc środkami odurzającymi lekami. Posiada salę pozwalającą na stałe monitorowanie funkcji życiowych pacjentów.

Oddział chorób wewnętrznych – (17 łóżek) w oddziale poza przypadkami internistycznymi leczeni są pacjenci z detoksykacji nie wymagający intensywnego leczenia, pacjenci pulmonologiczni z wyłączeniem gruźlicy.

Oddział rehabilitacji narządu ruchu (20 łóżek). Pacjenci tego oddziału rozlokowani są na drugiej i trzeciej kondygnacji budynku. Pacjenci usprawniani są w pracowniach kinezyterapii i fizykoterapii. Oddział posiada 4 cele, które przeznaczone są dla osób niepełnosprawnych ruchowo (poruszających się na wózkach inwalidzkich).

Na Oddziale Rehabilitacji Narządu Ruchu wykonywane są zabiegi z zakresu fizykoterapii oraz kinezyterapii.

Na wyposażeniu w/w oddziału znajdują się następujące aparaty do fizykoterapii:

- pole magnetyczne -PM
- diatermia krótkofalowa DKF
- diatermia mikrofalowa DMF
- aparat do zabiegów krioterapii
- lampy do naświetlań Sollux , lampy UV
- skaner laserowy
- ultradźwięki
- aparaty do elektroterapii.

Wykonywane są zabiegi z zakresu:

elektroterapii: jonoforeza, prądy Tens, prądy interferencyjne, prądy,diadynamiczne, prądy Traberta, mikroprądy, elektrostymulacje, ,oraz inne

- światłolecznictwa: naświetlanie sollux czerwony,niebieski
- ultradźwięki -fonoforeza

Kinezyterapia- leczenie ruchem

- Uniwersalny Gabinet Usprawniania Leczniczego – UGUL ćwiczenia w odciążeniu kończyn dolnych ,górných oraz poszczególných odcinków kręgosłupa
- ćwiczenia w odciążeniu z oporem
- ergometry rowerowe
- tor do nauki chodu
- stanowisko do ćw. manualnych ręki
- lustro do korekty postawy
- materac do ćw.
- drabinka do ćw.
- balkoniki do nauki chodu

Oddział chirurgiczny ogólny (21 łózek) W oddziale wykonuje się zabiegi z zakresu tak zwanej małej chirurgii, gastrokopii oraz badania usg.

Oddział psychiatrii sądowej (36 łózek obserwacyjnych oraz 5 terapeutycznych) W oddziale przeprowadzane są obserwacje na polecenie organów dysponujących oraz leczenie pacjentów ze schorzeniami psychicznymi.

Oddział przeciwgruźliczy (45 łózek). Przebywają w nim pacjenci ze zdiagnozowaną gruźlicą - pierwsza i druga faza. W przypadku dużego obłożenia oddziału pacjenci z III fazą leczenia przeciwgruźliczego przebywają w oddziale II pawilonu A.

Stan zabezpieczenia szpitala jest dostosowany do warunków zakładu karnego typu zamkniętego. Osadzeni w nim przebywający korzystają z uprawnień wynikających z ich grupy i podgrupy klasyfikacyjnej, stosownie do uregulowań § 58 ust 2 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dn. 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności.

Obsada etatowa szpitala w Zakładzie Karnym Nr 2 w Łodzi

(.....)

W szpitalu Zakładu Karnego Nr 2 w Łodzi świadczenia medyczne dla osadzonych wykonywane są na następujących oddziałach:

1. Oddział Chorób Wewnętrznych,
2. Oddział Toksykologiczny,
3. Oddział Chirurgiczny Ogólny,
4. Blok Operacyjny,

5. Oddział Leczenia Gruźlicy,
6. Oddział Psychiatrii Sądowej,
7. Oddział Rehabilitacji Narządu Ruchu,

W Ambulatorium Zakładu Karnego osadzeni mają dostęp do lekarzy następujących specjalizacji:

- lekarze stomatolodzy – (...)
- laryngolog – (...), dermatolog (...),
- neurolog – (...), okulista – (...), ortopeda (...),
- diabetolog – (...),
- kierownik ambulatorium – (...)

Dodatkowo w ramach podmiotu leczniczego funkcjonują: dział farmacji szpitalnej, pracownia analityczna, pracownia RTG.

Osoby posiadające niepełnosprawność ruchową (... były to 4 osoby) a także osoby poruszające się z użyciem kul łokciowych (4 osoby) wszystkie przebywają w celach przystosowanych do pobytu osób niepełnosprawnych. Celami takimi dysponuje oddział rehabilitacji narządu ruchu W oddziale tym znajdują się 4 takie sale chorych (...) konstrukcja tych cel - szerokość otworów drzwiowych sal i znajdujących się tam (toalet) kąpeków sanitarnych, umożliwiają poruszanie się na wózku inwalidzkim. W toaletach zamontowane są uchwyty dla pacjentów niepełnosprawnych, zgodnie ze swoim przeznaczeniem stanowią one pomoc w przemieszczaniu się z wózka i na wózek oraz wspomagają czynności podporowe. Osadzeni znajdujący się w oddziale rehabilitacji narządu ruchu korzystają z łazienki oddziału, która zgodnie z obowiązującymi wymogami dostosowania jest do korzystania z niej przez osoby niepełnosprawne oraz leżące, wyposażona jest w wannę z matą antypoślizgową i natrysk, który umożliwia kąpiel osobom w pozycji półleżącej, a także wyposażona jest w krzesło do przyjmowania pozycji siedzącej podczas kąpieli. Przy każdorazowym korzystaniu z łazienki osadzeni z dysfunkcją narządu ruchu mają zapewnioną fachową pomoc personelu medycznego. Proces przemieszczania osadzonych z niepełnosprawnością fizyczną na spacer odbywa się przy pomocy windy, a następnie kilka stopni w dół przenoszeni są przez noszowych, którzy są do tych celów przeszkoleni. Osadzeni niepełnosprawni fizycznie przebywają w szpitalu więziennym głównie z uwagi na zleczone zabiegi usprawniające w oddziale rehabilitacji narządu ruchu. W oddziale tym mają zapewnioną fachową pomoc medyczną - jest tam zatrudnionych 2 lekarzy posiadających specjalizację z zakresu rehabilitacji, 4 rehabilitantów (wykonują

oni zabiegi usprawniające także w pawilonie A wobec pacjentów posiadających takie zalecenia wykonywane trybem ambulatoryjnym) oraz 5 pielęgniarek.

Osadzeni z niepełnosprawnością fizyczną jak i intelektualną mają zapewnioną także odpowiednią pomoc psychologiczną i wychowawczą. Personel niemedyczny (wychowawcy, oddziałowi, psychologowie) jest szkolony w zakresie postępowania z takimi osobami.

W dniu 8 września 2016r. dwóch funkcjonariuszy z działów: ochrony i penitencjarnego, uczestniczyło w szkoleniu zorganizowanym przez OISW w Łodzi w o temacie „Skazany z niepełnosprawnością w polskim systemie penitencjarnym – sposoby postępowania”.

Dodatkowo (...) w Zakładzie Karnym Nr 2 w Łodzi zorganizowane zostało szkolenie dla funkcjonariuszy działów penitencjarnego i terapeutycznego o tematyce „Osoba niepełnosprawna w izolacji penitencjarnej – charakterystyka, zasady postępowania i przysługujące jej prawa.

W bieżącym roku w Zakładzie Karnym Nr 2 w Łodzi zorganizowano także kurs dla osadzonych przyuczający do wykonywania zadań z zakresu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Do kursu tego zgłosiło się 6 osadzonych – (...) (finansowany ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej). Osadzeni, którzy ukończą kurs będą mogli być zatrudnieni do opieki nad takimi osobami, co z uwagi na specyfikę Zakładu Karnego Nr 2 w Łodzi jako jednostki, w skład której wchodzi szpital więzienny znajduje racjonalne uzasadnienie.

(.....)

I. Osoby ze zdiagnozowaną chorobą psychiczną:

(.....)

II. Osadzeni ze zdiagnozowanym upośledzeniem umysłowym.

(.....)

III. Osadzeni niepełnosprawni fizycznie (osoby poruszające się na wózku inwalidzkim lub wymagające pobytu w pozycji leżącej).

(.....)

IV. Osadzeni korzystający z kul łokciowych

(.....)

Wszystkie wyżej wymienione osoby (zakwaterowane w Pawilonie B) przebywają w salach chorych szpitala, w których norma zakwaterowania wynosi nie mniej niż 6 metrów na jedną osobę. Każda sala chorych wyposażona jest w kącik sanitarny ze stałym dostępem do ciepłej wody. (Dostęp do ciepłej wody mają także wszystkie cele w pawilonie A.) Osoby chore psychicznie przebywają głównie w oddziale psychiatrii (z wyjątkiem jednej przebywającej w oddziale AI).

Personel tego oddziału stanowi ordynator oddziału, 2 lekarzy asystentów, 2 psychologów oraz personel pielęgniarstwa (7 osób). Opiekę wychowawczą sprawuje wychowawca działu penitencjarnego. Osoby chore psychicznie oraz posiadające deficyty intelektualne objęte są wzmożoną opieką penitencjarno – ochronną, która polega między innymi na inicjowaniu częstszych kontaktów wychowawczych i psychologicznych oraz wzmożonym nadzorem ze strony funkcjonariuszy działu ochrony.

Wszyscy osadzeni przebywający w Zakładzie Karnym Nr 2 w Łodzi mają zapewnioną ciągłą (24 godzinną) opiekę pielęgniarstwa i lekarską w formie dyżurów. Mają też łatwiejszy niż w zakładach karnych bez zaplecza szpitalnego dostęp do lekarzy specjalistów, którzy są zatrudniani przez tę jednostkę.

Respektowanie uprawnień osadzonych niepełnosprawnych intelektualnie oraz z zaburzeniami psychicznymi , ze szczególnym uwzględnieniem stanu opieki medycznej i psychologicznej oraz warunków bytowych.

W odniesieniu do tego punktu przeprowadziłam rozmowę z kierownikiem Działu Penitencjarnego Zakładu Karnego Nr 2 w Łodzi – (.....) oraz kierownikiem Działu Terapeutycznego – (.....).

Oddział terapeutyczny mieści się na I piętrze pawilonu A. Jego powierzchnia użytkowa wynosi 343,64 m², z czego 142,74 m² stanowi powierzchnia mieszkalna. Oddział dysponuje następującymi pomieszczeniami: 9 cel mieszkalnych, sala terapii grupowej, sala terapii ruchowej, świetlica, pracownia terapii zajęciowej, pokój psychologa (2), kierownika, ambulatorium, dyżurka oddziałowych, pokój terapeuty uzależnień, celi zabezpieczająca, węzeł

sanitarny.

Na oddziale 5 cel wyznaczonych jest dla skazanych niepalących, w tym jedna dla skazanych młodocianych.

Zaludnienie oddziału - ogólnie : 44 miejsca.

(...)

Wszystkie wyżej wymienione osoby przebywają w salach chorych szpitala. Wszystkie sale szpitalne są dostosowane do pobytu tam osób chorych, mają wydzielone kąpiki sanitarne z WC oraz umywalką ze stałym dostępem do ciepłej i zimnej wody. Powierzchnia sali przypadająca na jednego osadzonego jest nie mniejsza niż 6m². Osadzeni są pod opieką personelu oddziału lekarskiego i pielęgniarstwa. W skład personelu Oddziału Psychiatrii Sądowej wchodzi ordynator oddziału oraz 3 lekarzy asystentów, dwóch psychologów oraz personel pielęgniarstwa. Sale, w której przebywają w/w osadzeni są codziennie (w dni robocze) wizytowane, zarówno przez personel medyczny szpitala, w tym psychologa oraz wychowawcę oddziału. Osadzeni ci są objęci szczególną opieką wychowawczą i psychologiczną co przejawia się częstszym kontaktem z wychowawcą i psychologiem.

Wszyscy osadzeni przebywający w Zakładzie Karnym Nr 2 w Łodzi mają zapewnioną ciągłą (24 godzinną) opiekę pielęgniarstwa i lekarską w formie dyżurów.

W Zakładzie Karnym Nr 2 w Łodzi prowadzone są oddziaływania specjalistyczne. Szerokie spektrum zaburzeń zdrowia psychicznego oraz deficytów kompetencji społecznych występujących w populacji skazanych skierowanych do odbywania kary w systemie terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo powoduje konieczność różnicowania i indywidualizowania metod oraz technik oddziaływań stosowanych przez zespół terapeutyczny. Poniżej opisane są tylko te najczęściej stosowane.

a) indywidualne

W oddziaływaniach korekcyjnych prowadzonych wobec podopiecznych oddziału niezmiernie ważne są oddziaływania indywidualne, prowadzone przez wszystkich członków zespołu terapeutycznego. Indywidualna forma oddziaływań daje możliwość nawiązania kontaktu z podopiecznym oraz

swoistego wprowadzenia skazanego do dalszych etapów oddziaływań.

Są to następujące oddziaływania specjalistyczne: oddziaływania psychologiczne, oddziaływania pedagogiczne, z zakresu profilaktyki uzależnień, oddziaływania z zakresu terapii zajęciowej. W zakres tychże oddziaływań prowadzone są zajęcia przez wyspecjalizowany i profesjonalny personel medyczny, a mianowicie:

1. Oddziaływania psychologiczne – prowadzone przez 3 psychologów i kierownika działu. Indywidualną opieką psychologiczną objęci są wszyscy skazani przebywający w oddziale. Oddziaływania te są wysoce indywidualizowane celem dostosowania ich do potrzeb konkretnych skazanych i zdiagnozowanych u nich zaburzeń. Zespół terapeutyczny przyjmuje, że indywidualna opieka psychologiczna ma na celu stabilizację stanu psychicznego skazanych, interwencję kryzysową w sytuacjach trudnych lub nietypowych, motywowanie do konstruktywnej aktywności własnej, kształtowania wglądu i autorefleksji nad problemami własnymi oraz przygotowanie skazanego do udziału w zajęciach grupowych.

2. Oddziaływania pedagogiczne – prowadzone są głównie przez wychowawcę i specjalistę ds. terapii zajęciowej oraz inspektora DT. Ich celem jest ułatwienie procesu adaptacji skazanych do nowej sytuacji życiowej oraz wzbudzenie u osadzonych motywacji do własnej pracy psychokorekcyjnej nad zmianą własnych zachowań.

3. Oddziaływania z zakresu profilaktyki uzależnień – prowadzone przez inspektora DT. Na dzień lustracji w oddziale przebywało 8 skazanych uzależnionych od alkoholu i 1 skazany uzależniony od środków odurzających. Ponadto 5 skazanych nadużywających alkoholu. Niezmiennie skazani uzależnieni od środków zmieniających nastrój kierowani są do tutejszego oddziału terapeutycznego zgodnie w uregulowaniami § 80. 2 Zarządzenia 19/16 Dyrektora Generalnego SW z dnia 14 kwietnia 2016 roku w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych. Podejmowane wobec nich indywidualne oddziaływania korekcyjne koncentrują się na wykształceniu motywacji do utrzymywania abstynencji oraz dostarczenia wiedzy na temat mechanizmów uzależnienia. Indywidualne formy oddziaływań przygotowują skazanych do udziału w grupowych formach profilaktyki uzależnień, takich jak mityngi AA i zajęcia edukacyjno – terapeutyczne.

4. Oddziaływania z zakresu terapii zajęciowej – prowadzone są przez specjalistę ds. terapii zajęciowej. Pełnią funkcję niejako przygotowawczą do dalszych oddziaływań psychokorekcyjnych. W początkowej fazie pobytu w oddziale część skazanych nie kwalifikuje się lub nie wykazuje motywacji do udziału w grupowych formach jakiejkolwiek terapii. Mając na uwadze potrzebę zachowania lub nauki konstruktywnej aktywności specjalista zachęca skazanych do prac terapii zajęciowej wykonywanych indywidualnie w celach mieszkalnych. Taka forma zajęć pozwala łagodnie włączyć skazanych do udziału w zajęciach, poznać ich uzdolnienia, zainteresowania i deficyty, które z czasem zostaną objęte indywidualnym programem terapeutycznym. Oddziaływania prowadzone w ramach terapii zajęciowej zostaną szczegółowo opisane w dalszej części sprawozdania.

b) grupowe

W 2016 roku zespół terapeutyczny przeprowadził lub współorganizował następujące zajęcia grupowe o charakterze edukacyjnym i terapeutycznym: trening interpersonalny, asertywności, otwarty trening relaksacyjny, radzenia sobie ze stresem, opowieści terapeutyczne, trening umiejętności społecznych w zakresie radzenia sobie ze złością i konfliktem, przeciwdziałanie przemocy i agresji w rodzinie, zapobieganie przynonizacji (dla odbywających długoterminowe kary pozbawienia wolności), zajęcia dla skazanych uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych, edukacji psychoseksualnej (dla sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności) oraz inne.

W 2016 roku odbyły się następujące grupowe zajęcia:

- 1. Trening asertywności** – zajęcia dla osadzonych pozostających w normie intelektualnej mające na celu poszerzenie i trenowanie kompetencji społecznych skazanych. Zajęcia ukończyło 9 podopiecznych oddziału.
- 2. Open relaks – otwarty trening relaksacyjny** – zajęcia mające na celu naukę umiejętności relaksowania i gospodarowania emocjami prowadzone na zasadach grupy otwartej, odbywały się cyklicznie przez cały rok dwa razy w tygodniu. Do udziału w zajęciach skazani zgłaszali się z własnej inicjatywy. W sumie udział w zajęciach wzięło około 20 skazanych.
- 3. Radzenie sobie ze stresem** – warsztaty psychologiczne adresowane do skazanych pozostających w normie intelektualnej mające na celu

wyposażenie skazanych w umiejętności radzenia sobie ze stresem życia codziennego jako czynnika ryzyka powrotu do przestępstw. W warsztatach uczestniczyło 7 skazanych.

4. Opowieści terapeutyczne – zajęcia adresowane do skazanych o obniżonym potencjale intelektualnym ujawniających deficyty w sferze emocjonalnej i behawioralnej opracowane na bazie bajkoterapii. Udział w zajęciach wzięło 6 skazanych.

5. Trening Umiejętności Społecznych w zakresie komunikacji interpersonalnej - zajęcia adresowane do skazanych pozostających w normie intelektualnej ujawniających deficyty kompetencji społecznych w tym zakresie. Do udziału w zajęciach zespół terapeutyczny skierował 7 skazanych.

6. Przeciwdziałanie przemocy i agresji w rodzinie - zajęcia realizowane przy współpracy z terapeutą Miejskiego Centrum Promocji Zachowań Prozdrowotnych w Łodzi w ramach zawartego porozumienia. 1 podopieczny oddziału skierowany na zajęcia ukończył je. Zajęcia przeznaczone były dla wszystkich osadzonych odbywających karę w jednostce.

7. Zajęcia informacyjno - terapeutyczne dla skazanych uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych prowadzone przez terapeutów Stowarzyszenia Samopomocowego Abakus – zajęcia zrealizowane są w 2 edycjach: wiosennej i jesiennej. Zajęcia przeznaczone są dla wszystkich osadzonych przebywających w jednostce. W sumie 29 osadzonych z całej jednostki, w tym 9 z oddziału terapeutycznego, zostało skierowanych do udziału w zajęciach. Pierwszą edycję ukończyło 7 skazanych, z czego 4 to podopieczni oddziału terapeutycznego. Aktualnie w drugiej edycji zajęć bierze udział 15 skazanych, z czego 5 to podopieczni oddziału terapeutycznego. Termin zakończenia zajęć planowany jest na 30.11.2016 roku.

8. Wykłady z zakresu edukacji zdrowotnej – zajęcia edukacyjne prowadzone przez psychologów i pielęgniarkę oddziału na temat podstawowych czynników warunkujących zdrowie psychiczne i fizyczne przekładające się na wysoką jakość życia, np. higiena osobista, higiena psychiczna, stosowanie leków, itp. Zajęcia odbywają się w ostatnią środę miesiąca. Udział skazanych w zajęciach jest dobrowolny. W sumie we wszystkich wykładach wzięło udział ponad 30 podopiecznych oddziału.

9. Edukacja psychoseksualna – zajęcia stanowiące pierwszy etap

programu oddziaływań resocjalizacyjnych i terapeutycznych wobec sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, do udziału w zajęciach zespół terapeutyczny skierował 6 skazanych z diagnozą zaburzeń preferencji seksualnych, wszyscy je ukończyli.

10. Trening Umiejętności Społecznych dla sprawców przestępstw na tle seksualnym - zajęcia stanowiące drugi etap programu oddziaływań resocjalizacyjnych i terapeutycznych wobec sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Do udziału w zajęciach skierowano 10 skazanych. Zajęcia ukończyli wszyscy skazani.

11. Trening Umiejętności Społecznych w zakresie radzenia sobie ze złością i konfliktem – kolejny, trzeci, etap programu adresowanego do sprawców przestępstw na tle seksualnym. Do udziału w treningu skierowanych zostało 9 skazanych, którzy ukończyli Trening Umiejętności Społecznych dla sprawców przestępstw na tle seksualnym. 1 skazany w międzyczasie zakończył odbywanie kary pozbawienia wolności.

12. Trening Empatii - trening stanowiący kolejny etap programu dla sprawców przestępstw na tle seksualnym. Do udziału w zajęciach zespół terapeutyczny skierował 7 skazanych. Wszyscy trening ukończyli.

13. Terapia właściwa zaburzeń preferencji seksualnych – piąty etap realizacji programu oddziaływań wobec sprawców przestępstw na tle seksualnym. Aktualnie zajęcia są w toku. Udział w nich bierze 9 skazanych.

14. Role społeczne – zajęcia edukacyjno – terapeutyczne mające na celu wykształcenie znajomości ról społecznych (ojca, syna, męża itd.) oraz przypisanych im zachowań aprobowanych społecznie. W zajęciach uczestniczyło 10 skazanych.

15. Poczucie własnej wartości – zajęcia adresowane do skazanych ujawniających zawyżoną lub zaniżoną samoocenę mające na celu sprowokowanie refleksji nad własną samooceną posiadanych i wykorzystywanych przez siebie zasobów psychologicznych. Zespół terapeutyczny skierował do udziału w zajęciach 7 skazanych. Wszyscy je ukończyli.

16. Uczucia – zajęcia adresowane do skazanych ujawniających obniżony potencjał intelektualny oraz trudności w konstruktywnym przeżywaniu emocji. Do udziału w zajęciach skierowano 8 skazanych.

17. Profilaktyka uzależnień – zajęcia edukacyjne mające na celu

dostarczenie wiedzy na temat szkodliwości uzależnień oraz wzbudzenie motywacji do abstynencji od substancji uzależniających. Zajęcia ukończyło 7 skazanych.

Ponadto 8 podopiecznych oddziału terapeutycznego uczestniczyło w pilotażowej edycji norweskiego programu **Motywator** znajdującego się na etapie adaptacji do warunków polskich. Program nastawiony jest na wzbudzanie refleksji oraz motywacji do zmiany patologicznych lub kryminogennych zachowań i postaw.

c) Profilaktyka i edukacja uzależnień

Od wielu lat w oddziale terapeutycznym prowadzone są **mitynki AA** podzielone na dwie odrębne grupy. W poniedziałki spotyka się grupa ogólnozakładowa, w której uczestniczą podopieczni oddziału terapeutycznego sprawni intelektualnie. W czwartki odbywają się mitynki AA tylko dla podopiecznych oddziału uzależnionych od alkoholu ujawniających jednocześnie deficyty intelektualne. Dodatkowo raz w miesiącu organizowane są ogólnozakładowe **otwarte mitynki AA**, do udziału w których zapraszane były rodziny skazanych. Mitynki AA odbywają się w ramach współpracy z członkami **Fundacji Służby Krajowej Anonimowych Alkoholików**. Jej członkowie systematycznie i ofiarnie wspierają własnym przykładem osadzonych chcących utrzymać abstynencję alkoholową. Pomoc tych osób jest bardzo cenna, ponieważ pochodzi od ludzi z poza zakładu karnego, będących żywym świadectwem życia w abstynencji alkoholowej.

d) terapia zajęciowa:

Terapia zajęciowa prowadzona jest przez specjalistę ds. terapii zajęciowej. W pierwszym etapie pobytu skazanego w oddziale, skazany angażowany jest w indywidualne formy terapii zajęciowej. W miarę postępowania procesu adaptacji do nowych warunków odbywania kary podopieczni oddziału angażowani są w grupowe jej formy. Terapią zajęciową obejmowani są praktycznie prawie wszyscy podopieczni oddziału. Oczywiście zdarzają się sytuacje, że jeden skazany uczestniczy równocześnie lub kolejno w kilku formach terapii zajęciowej.

Do najczęściej wykonywanych prac w ramach terapii zajęciowej należały:

- **zajęcia w pracowni modelarskiej** (drobne naprawy, prace

konserwatorskie, majsterkowanie);

- **zajęcia w pracowni komputerowej** (polegające na nauce podstaw obsługi komputera).
- **ergoterapia** (prace porządkowe i pomocnicze);
- **biblioterapia** – czytelnictwo książek;

W efekcie zajęć powstają wyroby terapii zajęciowej takie jak: prace plastyczne w formie rysunków i obrazów, ramki do zdjęć, modele budowli, prace metaloplastyczne w formie bukietów kwiatów, prace origami: wazony, kwiaty, koszyki, figurki łabędzi, choinki, bałwany i mikołaje, itp. Wyroby terapeutyczne, po uprzednim zarejestrowaniu, przekazywane są w trybie nagrodowym skazanym, celem obdarowania osób najbliższych lub użytkowane przez podopiecznych i kadrę zakładu. Zakład Karny Nr 2 w Łodzi podpisał umowę o wolontariacie akcyjnym na rzecz Łódzkiego Hospicjum dla Dzieci, do którego przekazuje nieodpłatnie wyroby terapeutyczne, które następnie sprzedawane są podczas kiermaszów i aukcji organizowanych przez Hospicjum. Uzyskane w ten sposób środki finansowe Hospicjum przeznacza na swoje cele statutowe.

e) Zajęcia kulturalno – oświatowe:

W ramach zajęć kulturalno – oświatowych w oddziale terapeutycznym prowadzone są następujące koła zainteresowań:

koło komputerowe – zajęcia dla skazanych zainteresowanych podnoszeniem swoich kompetencji w obsłudze komputera.

koło internetowe – zajęcia prowadzone pod ścisłym nadzorem kadry, mające na celu naukę posługiwania się internetem jako nieograniczonym źródłem wiedzy.

koło języka polskiego – to zajęcia wyrównawcze z zakresu czytania i pisania stanowiące odpowiedź na analfabetyzm i wtórny analfabetyzm podopiecznych oddziału. W zajęciach uczestniczyło w ciągu roku 12 skazanych o obniżonym potencjale intelektualnym;

koło języka hiszpańskiego – zajęcia poświęcone wspólnej nauce języka hiszpańskiego;

koło gier planszowych PIONEK – zajęcia mające na celu poszerzenie horyzontów poznawczych skazanych o wiedzę na temat możliwości zagospodarowania czasu wolnego oraz wykształcenie umiejętności rywalizacji sportowej prowadzonej w sposób aprobowany społecznie.

Udział w spotkaniach koła bierze średnio 3 – 6 osadzonych. Spotkania w ramach w/w kół odbywają się w sposób planowy, zgodnie z grafiką zajęć. Do organizacji i prowadzenia zajęć angażowani są skazani, wykazujący uzdolnienia lub szczególne kompetencje w dziedzinie zgodnej z profilem koła.

W ramach zajęć kulturalno – oświatowych podopieczni oddziału uczestniczą w **wykładach edukacyjnych** prowadzonych przez pracowników **Muzeum Etnograficznego w Łodzi**. Wykłady poszerzają horyzonty poznawcze skazanych poprzez zapoznanie ich z kulturą i obyczajowością polską oraz innych narodowości. Cieszą się zainteresowaniem ze strony skazanych.

W 2016 roku zakładzie organizowano były także **spotkania skazanych z rodzinami z okazji świąt Wielkiej Nocy i Dnia Dziecka**.

f) Zajęcia sportowe:

W ramach zajęć sportowych w oddziale terapeutycznym organizowane są zajęcia aktywizacji ruchowej w sali terapii ruchowej. Za organizację zajęć odpowiedzialny jest specjalista ds. terapii zajęciowej, odbywają się one codziennie a ich podstawowym celem jest uaktywnienie psychofizyczne oraz kanalizacja energii życiowej młodszych wiekiem skazanych (którzy zachowują pierwszeństwo udziału). Zajęcia te mają również wymiar edukacyjny i terapeutyczny, ponieważ skazani mogą w bezpiecznych warunkach nauczyć się konstruktywnych sposobów zachowania się w sytuacji rywalizacji, konfrontacji, ale także współpracy, sprawdzenia i podniesienia swojej sprawności fizycznej. W sumie każdy skazany odbywający karę w oddziale terapeutycznym ma zapewnioną możliwość skorzystania z zajęć. W ciągu roku z zajęć korzystało 35 skazanych, obecnie na zajęcia uczęszcza 20 skazanych.

g) nauczanie w szkołach i na kursach zawodowych:

Z uwagi na specyfikę populacji oddziału do nauczania w szkołach podopieczni oddziału terapeutycznego nie są kierowani. Niemniej jednak podopieczni oddziału terapeutycznego kierowani są do uczestnictwa w kursach zorganizowanych w ramach pomocy postpenitencjarnej. W 2016 roku był to ogólnozakładowy kurs przyuczenia do zawodu malarza i wziął w nim udział 1 podopieczny oddziału terapeutycznego. Aktualnie, w dniach 07. 15.11.2016 roku trwa kurs przyuczenia do zawodu opiekun osób starszych i niepełnosprawnych. Udział w kursie bierze 4 podopiecznych oddziału terapeutycznego.

i) Zatrudnienie:

W ocenie zespołu terapeutycznego, zatrudnienie niezmiennie pozostaje jedną z bardziej konkretnych form sprawdzenia kompetencji społecznych skazanego poza oddziałem terapeutycznym, w warunkach zmniejszonej kontroli i nadzoru, tj. w grupie zadaniowej, przy ściśle określonych obowiązkach i podziale zadań do realizacji, sytuacji mniejszego nadzoru i ochrony. Zatrudnienie kształtuje nawyk oraz etos pracy, pozwala na budzenie szacunku do zarobionych pieniędzy. Sposób funkcjonowania skazanego w miejscu pracy pozwala także określić jego kompetencje w zakresie radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych i trudnych.

W roku 2016 wzrosła liczba skazanych skierowanych do zatrudnienia. Obecnie 18 podopiecznych oddziału jest skierowanych do zatrudnienia, z czego 3 zatrudnionych jest odpłatnie.

Osadzeni zakwalifikowani do kategorii stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa Zakładu Karnego/Aresztu Śledczego według stanu na dzień 10 listopada 2016r.

(.....)

Odnosząc się do kontroli prawidłowości klasyfikowania skazanych należy stwierdzić, że w Zakładzie Nr 2 w Łodzi, jak we wszystkich w których osadzeni przebywają w związku z terapią, udzieleniem świadczenia zdrowotnego, są już oni sklasyfikowani w macierzystych jednostkach z których przybywają (nadana grupa i podgrupa). Jednak w sytuacji, gdy w trakcie odbywania kary i pobytu w tej jednostce do wykonania wpływa kolejny wyrok, szczególnie ze wskazaniem art. 62 kk, wówczas taki osadzony podlega na nowo sklasyfikowaniu i nadaniu np.P₁T. Taka sama sytuacja zachodzi w przypadku osadzonych w trybie art. 86 kkw (zakłady dla recydywistów) chyba, że szczególne względy resocjalizacyjne przemawiają za skierowaniem ich do zakładu karnego dla odbywających karę po raz pierwszy.

Zgodnie z treścią art. 100 § 1 kkw skazany odbywa karę we właściwym ze względu na rodzaj, typ, system wykonywania kary lub zabezpieczenie zakładzie karnym. Przeniesienie skazanego do innego właściwego zakładu karnego może nastąpić, szczególnie w przypadku: udzielenia świadczenia zdrowotnego (pkt 3), skierowania do ośrodka diagnostycznego, oddziału terapeutycznego lub

oddziału dla osób stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego (pkt 4).

W przypadku Zakładu Karnego Nr 2 w Łodzi właśnie te kryteria mają nadrzędne znaczenie przy klasyfikowaniu osadzonych, z powodu tych kryteriów skazani pierwotnie zakwalifikowani według innych kryteriów przebywają w zakładzie typu zamkniętego – w szpitalu – co nie zawsze zgodnie z pierwotną klasyfikacją, ale przebywa w warunkach szpitala. Inaczej mówiąc – „z ważnych powodów, skazany zakwalifikowany do odbywania kary w zakładzie karnym typu otwartego może przebywać w zakładzie typu półotwartego lub zamkniętego, a skazany zakwalifikowany do odbywania kary w zakładzie typu półotwartego – w zakładzie typu zamkniętego”. Wówczas skazany taki korzysta z uprawnień wynikających z decyzji klasyfikacyjnej, jednak korzystanie z tych uprawnień nie może naruszać bezpieczeństwa, ani zakłócać porządku w zakładzie karnym. Taka klasyfikacja jest zgodna również z art. 58 §1 w szczególności pkt 5 i 6 tegoż artykułu Regulaminu wykonywania kary pozbawienia wolności z dnia 25 sierpnia 2003r oraz art. 51 § 2 tegoż Regulaminu – np. cele zdrowotne (to wskazuje również art. 100 § 1 pkt 3 kkw), natomiast wszystkie prawa poza tymi, a dotyczące porządku i bezpieczeństwa są realizowane zgodnie z treścią art. 104 kkw.

Takie same zasady i reguły obowiązują w przypadku wykonania wobec osadzonego wyroku z orzeczonym w trybie art. 62 kk odbyciem kary w systemie terapeutycznym albo w trakcie odbywania kary ujawnią się - zaburzenia osobowości, konieczność skierowania osadzonego kierowane do ośrodka diagnostycznego, opinia psychologiczno - penitencjarna po odbytej terapii i wówczas następuje ponownie deklasyfikacja, weryfikacja przez komisję penitencjarną.

Nieprawidłowości nie stwierdzono. Powyższe świadczy o właściwym podejściu administracji zakładu karnego do przestrzegania i stosowania odnośnych przepisów.

Uwagi i wnioski końcowe

Zakład Karny Nr 2 w Łodzi funkcjonuje prawidłowo pod każdym względem. W pełni przestrzegane są przepisy prawa karnego wykonawczego, przepisy wykonawcze oraz regulaminy. Nie stwierdzono przypadków

naruszenia w jakikolwiek sposób praw osadzonych.

W świetle poczynionych ustaleń należy uznać, że w zakresie przeprowadzonej lustracji nie ujawniono żadnych niedociągnięć w kontekście respektowania uprawnień osadzonych osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz z zaburzeniami psychicznymi, **niepełnosprawnych fizycznie** ze szczególnym uwzględnieniem stanu opieki medycznej i psychologicznej oraz warunków bytowych .

Na uwagę zasługuje **bardzo dobre wyposażenie oddziału rehabilitacyjnego dla niepełnosprawnych ruchowo, nowocześnie i profesjonalnie wyposażone (np.przenośne łóżko do kąpieli dla osadzonych leżących)**. Dodatkowo podkreślić należy, iż jednostka wdrożyła cykl szkoleń, np. kurs opieki nad niepełnosprawnymi ruchowo zarówno dla funkcjonariuszy służby więziennej, co znacznie poprawi możliwość właściwej pomocy przy codziennych czynnościach, jak również dla skazanych (wzięło udział 6 skazanych), co ma zarówno wymiar wychowawczy , jak również efektywnie wzmocni kontakt i ułatwi udzielenia pomocy współosadzonym.

W świetle poczynionych ustaleń należy uznać, że nie ujawniono w zakresie przeprowadzonej lustracji nieprawidłowości i niedociągnięć związanych z powyższymi zagadnieniami, a w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych skazanych administracja jednostki zachowuje dbałość w miarę istniejących środków finansowych.

Wizytacja nie dostarczyła więc podstaw do kierowania pod adresem kontrolowanej jednostki zaleceń pokontrolnych.

Sędzia wizytator Wydziału VI Penitencjarnego i
Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych
Sądu Okręgowego w Łodzi

SSO Elżbieta Jaworska

